

A m. kir. 306. honvéd gyalogezred vázlatos története

Írta: dinyeberki BOZÓ PÁL ny. ezredes

A világháború első évében az oroszok körülzárták Przemysl várát, így az ott küzdő honvéd ezredek számára hazulról pótlásit küldeni nem lehetett. Az ezredek kiegészítő kerületében állomásozó pótzászlóalj parancsnokságok összeköttetése is megszakadt ezredekkel, a pótzászlóaljaknál kiképzett újoncokat tehát nem lehetett felhasználni az ezred feltöltésére. Ezért 1914. novemberében az így igénybe nem vett legénységből új ezredekot szerveztek, melyeknek számozását a 300-as számmal kezdték.

Az 1915. év tavaszán román hadüzenet volt várható s ezért szükségessé vált a csapatok további szaporítása. Ekkor még két háromszázas ezredet állítottak fel; a 306. és a 307. honvédgyalogezredet.

A 306. ezred 1915. június 10.-én alakult meg és legénységét az 1., 29. és 30. honvéd pótzászlóaljaktól kapta. Mindegyik pótzászlóalj egy-egy zászlóaljat adott. A háború folyamán a rendszeres pótlást is ez a három pótzászlóalj adta a 306-osoknak, közben-közben idegen pótzászlóaljaktól is kapott legénységet. Az első ezredparancsnok *Miklósi* Lajos alezredes volt. zászlóaljparancsnokok *Sztavinszky* Kázmér és Győző alezredek, továbbá *Kovách* Antal őrnagy.

Az ezred egyideig még Budapesten gyakorlatozott, a géppuskás osztagokat pedig a királyhidai löiskolában képezték ki és azok csak július 4.-én vonultak be az ezredhez. A géppuskás osztagok orosz géppuskákat kaptak, nemkülönben az ezred legénysége is oroszoktól zsákmányolt puskákkal volt felszerelve.

Június 21.-én kaptuk az indulási parancsot. Azt hittük, hogy az olasz harctérre megyünk, nagy volt tehát a csodálkozásunk, amikor Erdélybe rendelték az ezredet. Az indulás 22.-én volt* két ezerelvényen Budapestről Nagyváradon, Kolozsváron és Marosvásárhelyen át 8 23.-án, illetve 24.-én értünk állomáshelyünkre, *Szaszrégenbe*.

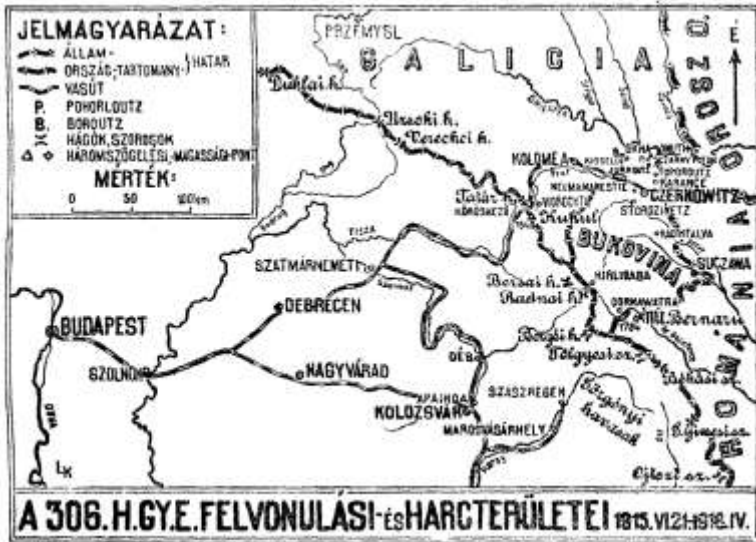
Itt a lakosságnál szállásoltak el bennünket s a várostól keletig a Maros felsőfolyáéánál, a Görgényi havasok gerincén, sáncokat ástunk, jmert a román támadás esetén ezt a vonalat kellett volna tartanunk.

A 307-esekkel alkottunk egy dandárt, a 202. ezámüt, melynek parancsnoka *Sávoly* János ezredes, vezérkari tisztje pedig *Uhlig* Károly vk. százados lett. A dandárparancsnokság szintén Szászrégenben volt elhelyezve.

Dandárunkat július 5.-én Bukovinába irányították. Vasúton Maros-

vásárhely, Apahida, Dés, Szatmárnémeti, Máramarossziget és a Tatár-szoroson át *Kóloméba* szállították, ahol az orosz puskák helyett saját puskákat kaptunk. Az orosz géppuskák azonban megmaradtak.

Kolomeából Czennowitztól északra Jurkoutzra mentünk vasúton, onnan pedig gyalogmenetben indultunk a tűzvonalra. Az ezred 9.-én az osztrák határon, *Onüi* és *Czami Pótok* községek között védőállásban levő csapatokat váltotta fel.

30. számú vázlat

Ebben az állásban maradtunk az egész nyár folyamán. Állásharc volt, nagyobb támadások nélkül, csak járőrharckok folytak és a tüzérség dolgozott kölcsönösen.

Ezredünket a 202. dandár kötelékéből ideiglenesen kivonták, s egyelőre a 7. hadsereg XI. hadtestének a 42. honvéd hadosztályába tartozott.

Nagyobbmértvű veszteség nem igen volt s minthogy a pótlások rendszeresen beérkeztek, a létszám annyira megnövekedett, hogy szeptember eledéig a IV. zászlóaljat is fel lehetett állítani.

Október elején az ezredet az állásból kivonták s *Oknán* áthaladva *Vohorloutzban* hadtesttartalékba került, ahol 15.-ig maradt. Akkor vasúton Jurkoutz állomásról a *Stry fiához* szállították. Itt heves harcok dúltak s a 39. honvédhadosztály nagy veszteségeket szenvedett s ezért ennek támogatására rendelték ezredünket.

Az ezred a *Strypa* mellett súlyos és veszteségteljes harcokban vett részt, melyek november elejéig tartottak. A harcok elcsendesülése után is ebben az állásban maradtunk november végéig. December elején az ezred visszakért a 202. dandár kötelékébe s akkor az állásból kivonván, *Kusehu-Boroutz* községekben hadsereg tartalék lett. *Pflanzer*

Baltin vezérezredes, a 7. hadsereg parancsnoka megszemlélte a dandár két ezredét. Nagyon megdicsérte a csapatokat s azt mondta, hogy hadseregének legjobb ezredei és ha a harctéri helyzet megengedi, akkor két hónapig tartalékban fognak maradni, mivel a hosszú pihenőt kiérdemelték.

Azonban ember tervez, Isten végez! A tervet ez úttal az oroszok húzták át, mert december végén Czernovitztól északra nagy támadásba kezdtek, mellyel arcvonalunkat akarták áttörni és Czernowitzot elfoglalni. Ez volt az emlékezetes 1916-as újévi nagy ütközet, mely kisebb megszakításokkal december 25.-től 1916. január 19.-ig tartott.

A dandár csapatait karácsonykor feliasztották és vasúton Czernowitzba szállították. *Onnan* gyalogmenetben Czernowkára, a 42. hadosztály törzs állomáshelyére, majd *Toporontz-Ramnce* körletbe indultak és 25.-én már harcba is léptek.

Ezek a harcok igen súlyosak voltak, főleg a csata első szakában, amikor még csak kevés erőnk volt itt s annak kellett az első nagy ellenséges támadásokat kivédeni. Ebben az emberfelettien nehéz küzdelemben az ezred igen vitézül harcolt, hősiességet ismételten bebizonyította s hírnevét öregbítette. Szörnyű tüzéségi és aknatűz után következtek az orosz tömegrohamok, amikor honvédeink heves és hosszantartó viaskodásokban verték vissza a nagy túlerővel támadó ellenséget.

A harc későbbi napjaiban még négy hadosztályt hoztak ide s azután már aránylag könnyebb volt ezredünk feladata is. Újév napján a dandár ellentámadásra indult és sikerült a karácsony estéjén állásainkig előnyomult ellenséget védővonalunktól visszaűzni. Január 7., 11., 14.-én 19.-én újabb kíméletlen tömegtámadásokat intéztek: az oroszok. A támadásokat mindenkor heves pergőtűz vezette be. Sikert elérni nem tudtak. Hős csapataink, köztük ezredünk is, az összes támadásokat visszaverték. Ezek a harcok súlyos véráldozattal jártak, a négy hétig tartó ütközet alatt az ezred vesztesége hősi halottakban, sebesültekben és betegekben kb. 1500 fő volt. De ez alatt a négy hét alatt az ellen-eiég is oly roppant nagy veszteséget szenvedett, hogy már nem kísérletezett újabb támadásokkal s ezért a következő hetekben ezen az arcvonalon állóharcok fejlődtek ki, amit az ellenséges tüzéség továbbra is élénk tűzhatással kísért. Minden mutatkozó célra tüzelt és védővonalunkat, valamint a mögöttes területet állandó zavarót űz alatt tartotta. Március elején *Miklósi* alezredes betegsége miatt megvált az ezredparancsnokságtól, a zászlóaljparancsnokok már korábban kidőltek s ebben az időszakban az ezrednek egyetlen törzstisztje sem volt. Az ezredparancsnokságot ideiglenesen *Leöchcy* alezredes vette át, április elején pedig *Tihanyi* ezredes lett az ezredparancsnok. (Lásd a 16. sz. vázlatot.)

Április-május hónapokról nem igen van feljegyezni való. Az ezred *Toporontznál* volt védőállásban. A téli havazás és tavaszi olvadás miatt összedült állások újraépítésén fáradozott. Megmerevedett az arcvonal és eseménytelen állóharc folyt két hónapon át.

Junius 1.-től az oroszok ágyú tüzüket erősen fokozták, 4.-én pedig nagy támadásba kezdtek. Ez volt a nagyjelentőségű *oknai* csata, mellyben mindjárt az első nap reggelén nagy veszteséget szenvedtünk. Az oroszok a 42. hadosztály területén betörve az egész 79. Dandárt- a 29. és 30. honvéd ezredeket bekerítették és elfogták. Ennek a vesz-

téségnek a pótlására többek között ezredünköt az I. és II. zászlóalj, továbbá a 307-esek II. zászlóalját *Bozó Pál* ezredesinek, a 307-esek parancsnokának, vezetése alatt *5.-én* délután vetették harcba.

Bozó ezredes csoportja *7.-én* és *8.-án* hadseretartalék volt s a *9.-én* délután megindult harcba – még mindig mint tartalék a védővonalhoz közelebb vonatott, ahol az oroszok ágyütüzétől érzékeny veszteséget szenvedett. *9.-én* este a II. zászlóalj (*Seregélyi* őrnagy) elfoglalt állásában, a 30. hadosztály kötelékében maradt, az I. zászlóalj (*Tolnay* százados) pedig a szomszédos 83. honvéd dandár rendelkezésére *Pojorloutzm* irányították. A 10.-iki ütközetben ez a két zászlóalj – egymástól elkülönítve, két különböző hadosztálynál – került tűzbe, melyben csaknem teljesen fel is morzsolódott. Alig néhány ember maradt, akiket aztán mint az ezred foszlányait, a 20.-ik népfelkelő ezredbe osztottak be. A 306. ezred *NI.* és *IV.* zászlóalja *Toporontzon* a régi védőállásban maradt.

Az oknai veszített csata következtében a délre lévő állásokat sem leheteti tartani, így *10.-én* este az ütközet színnel vétől délre egész *Czernowitzig* terjedő harc vonalunk csapatait vissza kellett vonni. Az ezred a 10.-ről délre forduló éjszakán *Czeruovitztól* északra *Neumanestien* át a *Prut* folyó mögé vonult vissza és *11.-én* déli 12 órakor a *Pruttól* délre és *Czernowiltól* nyugatra a magaslatokat szállta meg.

Tihanyi ezredes más beosztást kapott, így az ezredet ideiglenesen megint *Leöchej* alezredes vezette. Ebben az állásban – a 40. hadosztály kötelékében – állunk június 20-ig. Ellenség errefelé nem jött, *Czernowitznal* azonban az oroszok erősen támadtak és sikerült nekik az ottani csapatokat *20.-án* délután viaszorítani és *Czernowitzot* elfoglalni. Ezzel a mi helyzetünk is tarthatatlanná vált s így *21.-én* hajnalban délnek visszaindultunk a *Szereth* folyó mögé. Az oroszok utánunk nyomultak s még aznap délután utói is értek.

22.-én *Storozynetz* városkától nyugatra a *Szerethet* délről kísérő magaslatokon foglaltunk állást. Mivel azonban az oroszok *Czernowitz* felől nagy tömegekben támadtak s az ottani csapatokat viasznyomva oldalunkba és hátunkba kerültek, nekünk is vissza kellett vonulni. Folytonos kisebb harcok között június 26.-án *Kirlibábanál* értük el a magyar határt, itt aztán állást foglaltunk s az oroszokat sikeresen feltartóztattuk. Július 6.-án ellentámadásba mentünk át. Ennek következményeképpen az oroszok éjjel visszavonultak s mi július 8.-án a *Szuszara* völgyéig nyomultunk előre. Ellenségre azonban nem találtunk.

Innen dandárunkat kivonták és részben gyalogmenetben, részben vasúton és gépkocsin a *Tatárszoroshoz* irányították. Az ezred két zászlóalja július 13.-án ért *Körösmezőről* *Worochtura*. Itt a *Pruttól* északra fekvő magaslatokat szálltuk meg. Először a *Brudlerman-féle* lovashadtestben, később a 34.-ik hadosztály kötelékében, változó viszonyok között harcoltunk. Július 22.-én az ezred *Worochától* északra a *Prut*-völgyét zárta el. Délután 5 órakor az oroszok támadtak. Nagykiterjedésű támadásuk miatt egész védővonalunkat vissza kellett vonnunk s a veszteséges harc alatt sok emberünket, köztük mindkét zászlóaljunk parancsnokát elfogták.

Visszavonulva a magyar határ gerincvonalát szálltuk meg a *Tatárszorostól* keletre. Az ezred *Kárpáthy* Kamille alezredes személvében új parancsnokot kapott.

Az oroszok lassanként előredolgozták magukat és így naponta voltak kisebb-nagyobb ütközeteink.

Augusztus 5.-én reggel támadásba mentünk át és három napon át tartó ütközetben elértük a *Prüttól* északra emelkedő magaslatokat, melyekről július 19.-én az oroszok bennünket leszorítottak. Ezeket a magaslatokat kézitusa nélkül foglaltuk el. Több mint e.gy héten át tartó tűzharc után az oroszok augusztus 14.-én délután túlerővel támadlak; a támadást nem sikerült kivédnünk. *Worochtánál* ezredünk arcvonalát is áttörték, így újból a határgerincre kellett visszatérnünk.

Mivel az oroszok a szomszéd vadászzászlóalját a *Kukul-on* levő állásából leszorították, *Kárpáthy* alezredes ezredünkkel és az ő parancsnoksága alá rendelt más csapatokkal a tőlünk elfoglalt védőállás visszaszerzése végeit ellentámadásra indult. Ez az ütközet 20.-án kezdődött s öt napig tartott, eredményt azonban nem hozott. A szívosan védekező ellenségtől nem tudtuk régi védővonalunk részeit visszafoglalni. Ebben az ütközetben ezredünk erősítésül kapta a 3. dragonos és az 5. dsidas ezred több századát, valamint még néhány osztrák népfelkelő századot is. Az oroszokat azután a később idehozott német csapatok dobták le a határgerincről. Dandárparancsnokságunkat s a testvér 307.-ik ezredet elvitték, ezredünk pedig idegen parancsnokság alatt ittmaradt s csak szeptember 29.-én utazott vasúton és gépkocsin *Kirlibabán* át *Dorna Watrara*, hol a XI. hadtestbe és a 202. dandár kötelékébe került vissza. (Lásd a 30. sz. vázlatot..)

Október hó folyamán a bajorokkal együtt a románok ellen harcolt az ezred, kiket sikerült visszaszorítani s a *Bornaru* hegyet elfoglalni, ahol az ezred állást vett. Ebben az állásban maradt azután az 1917. júliusi nagytámadásig. Október 24.-én a szemben álló román csapatokat oroszok váltották fel. Ezek sokkal tevékenyebbek voltak, mint a románok. Ha nagyobb támadásba nem is> kezdtek, de a kisebb harcok folytonosan megisméltődtek, tüzéségük pedig állásainkat örökös zavarótűz alatt tartotta.

A magas hegyen a tél igen kellemetlen volt, a kemény hideget a dermesztő szél még csak fokozta.

A kapott pótlásokból egy zászlóaljat állítottunk fel, így az ezred megnit hadilétszámra emelkedett.

A tél folyamán nagyobb harcok nem voltak, csak kisebb vállalkozások és járőrharok estek s a folytonos orosz ágyúftlzenben sínylődött legénységünk, öreg királyunk november 22.-én meghalt. Utóda, *IV. Károly király őfelsége* volt, eddig az erdélyi hadseregarcvonal parancsnoka, ldehez mi is tartoztunk. *József, főherceg* vezérezredes vette át a hadseregarcvonal parancsnokságát és 1917. június 10.-én, az ezred megalakulásának második évfordulóján, megszemlélt az állásban bennünket a legteljesebb megalégedését fejezte ki. Még május havában a 202. dandárt és a Papp-dandárt a 74.-ik hadosztályba vonták össze. Eddig folytonosan változó idegen parancsnokságok alatt voltunk ami bizony nem volt előnyös. A hadosztály parancsnoka először *Grallert* Konrád tábornok lett, őt július végén *Pernecky* Jenő altábornagy váltotta fel.

A július havában megindult általános offenzívában ezredünk is résztvett. A nagy hegyeken át támadva fokozatosan tért nyertünk és egész *Bukovinán* át a tartomány keleti szélére értünk, míg végre a csángó-

falvanknál állapotunk meg. Itt maradt az ezred 1918. áprilisáig. 1917. őszén *Kárpáthy* ezredes más beosztást kapott, helyébe *Leőchey* alezredes lett az ezred parancsnoka. Az oroszoknál mindnagyobb mértékben dült a forradalom, azért csak kisebb harctevékenység volt. Tüzérségük állandóan kellemetlenkedett és csak az orosz békekötés vetett veget a fiarcoknak.

1918. májusában a hadosztályt 6 vele az ezredet az olasz harctérre rendelték. Az egész monarchián keresztül *Tirolba* utaztunk, az *Asiago-i* harcvonalszakaszra kerültünk a XIII. hadtest kötelékébe.

Eleinte tartalékban voltunk, hogy a más harctéren a más ellenség ellen is sikeresen állhassuk meg helyünket. A június 15.-én megindult nagy támadásban – *piavei* csata – az ezred is résztvett és tetemes veszteséget szenvedett. A hősiességgel véghezvitt támadás után hadosztályunk *Asiagónál* került védőállásba, angol és francia csapatokkal szembe. Október végéig eseménytelen állásharc volt ezen a szakaszon, az ellenséget nem is igen láttuk, csak tüzérségük dolgozott szakadatlanul. Állásainkat és a mögöttes területeket állandóan elborította a roppant hevességű tüzérségi tűz ütegállásainkat kereste s ha egyet felí edezéit, tömegtüzet zúdított rá. Ettől a mindig vad erejű tüzérségi tüztől sebesült meg súlyosan dandárnarancsnokunk, *Savoly* tábornok október havában. Utána *Ruhint* ezredes vette át a dandárparancsnokságot. (Asiago környékét lásd a 28. sz. vázlaton.)

A velünk szemben álló francia és angol csapatok gyalogsági támadást nem intéztek ellenünk. Úgy látszik, kímélték embereiket.

Október végére a hátszágából megindult romboló munka a hadsereg fegyelmét is megbontotta is a harcoló vonal felbomlott.

Ezredünk az általános visszavonuláskor meglehetősen, rendben, gyalogmenetben, a *Brenner-hágón* át *Innsbruckba* ment, innen vasúton *Budapestre* szállították, (Lásd a 25. sz. vázlatot.) ahol a forradalmi felfordulás akkor már teljes volt. A gyászos emlékü bomlasztó kijelentés, a »nem akarok katonát látni« következtében az egész rend és fegyelem felborult s a hadsereg – vele az ezred is – széteszlott.

Dióhéjban ez a története a 306. honvéd gyalogezrednek, mely a világháború három és fél esztendeje alatt, bárhova is állították, mindenütt fényesen megállta helyét s a honvéd nevének hírét és becsületet nemcsak megőrizte, de növelte is.